

SEXAGESIMA AD 2022

Ap 16:9–15 (Js 55:6–11; Lk 8:4–15)

9 Ja Paulus nägi öösel nägemuse: üks makedoonia mees seisis ja palus teda: «Tule meie juurde Makedooniasse ja aita meid!»

10 Kui ta oli seda nägemust näinud, püüdsime kohe minna Makedooniasse, olles veendunud, et Issand on meid kutsunud neile evangeeliumi kuulutama.

11 Siis me purjetasime Troasest välja ja tulime otseteed Samotraakesse, järgmisel päeval aga Neapolisse

12 ja sealt Filippisse, mis on tähtsaim linn tolles Makedoonia osas, Rooma koloonia. Selles linnas me viibisime mõned päevad.

13 Ja hingamispäeval me läksime linnavärvast välja jõe äärde, kus me arvasime olevat palvepaiga. Me istusime maha ja rääkisime kokkutulnud naistega.

14 Ka üks jumalakartlik naine, Lüüdia nimi, purpurimüüja Tüatiira linnast, kuulas, ning Issand avas tema südame, nii et ta pani tähele, mida Paulus rääkis.

15 Aga kui Lüüdia ja ta pere olid ristitud, palus ta meid: «Tulge minu kotta ja jääge sinna, kui te arvate, et ma olen ustav Issandale!» Ja ta käis meile peale.

Sissejuhatus

Evangelist Luuka poolt oma evangeeliumi järjena kirjutatud Apostlite tegude raamat ei ole mitte niivõrd varaseim ülevaade kristliku kiriku ajaloost, kuivõrd kiriku algusaegu kirjeldav [misjoni-] teoloogiline teos, mille keskne teemapüstitus on kokku võetav Issanda poolt apostlitele öeldud sõnadega: «Te saate väe Pühalt Vaimult, kes tuleb teie üle, ja te peate olema minu tunnistajad Jeruusalemmas ja kogu Juuda- ja Samaariamal ning ilmamaa äärteni.» (Ap 1:8) Apostlite tegude raamat kõneleb kiriku algusest Jeruusalemmas, selle peatselt puhkenud tagakiusamisest ärgitatud levimisest Vahemere idarannikul (ja tasahilju ka Aafrikasse) ning seejärel juba teadlikust misjonist, mis saavutas oma esialgse eesmärgi kristluse jõudmisega tollase maailma pealinna Rooma.

Apostlite tegude raamatu esimese poole peategelasteks võib pidada eeskätt Peetrust, temaga koos Johannest ning vähemal määral teisi apostleid ja sõnakuulutajaid (näiteks diakoneid Stefanost ja Filippust), alates kolmeteistkümnendast peatükist aga vaieldamatult apostel Paulust, keda esimest korda mainitakse seoses Stefanose hukkamisega ning kelle pöördumise lugu on niivõrd määrava tähtsusega, et seda refereeritakse Apostlite tegude raamatus põhjalikult lausa kolmel korral.

Kiriku pärimuse järgi on nii kolmanda evangeeliumi kui Apostlite tegude raamatu autoriks arst Luukas, kes oli sündinud Antiookias paganlike vanemate lapsena. Kuigi vahel on arvatud, et Luukas võis juba varasemalt kuuluda Jeesuse laiemasse

õpilasteringi (nn seitsmekümne hulka), on kirikuisad valdavalt veendunud, et temast sai kristlane Pauluse kuulutustöö tulemusena, kelle saatjaks Luukas tema teisel ja kolmandal misjonireisil oli ning kelle juurde ta jäi ka tema vangipõlve päevil.

Kuna Apostlite tegude raamat lõpeb kirjeldusega Pauluse jõudmisest Rooma, kus apostel viibis [vähemalt] kaks aastat enne oma märtrisurma aastal 64, võib see varasemalt olla kirjutatud kas kuuekümnendate aastate keskpaiku või teisel poolel.¹

Nagu Luuka evangeelium, nii algab ka Apostlite tegude raamat sissejuhatusel, milles raamatu esmase adressaadina märgitakse kedagi Teofilost²: «Esimese raamatu, Teofilos, ma kirjutasin kõigest sellest, mida Jeesus algusest peale tegi ja õpetas kuni selle päevani, mil Ta võeti üles taevasse pärast seda, kui Ta apostlitele, keda Ta oli valinud Püha Vaimu kaudu, oli andnud korraldusi. Neile Ta oli pärast oma kannatamist näidanud ennast elavana, tõendades seda mitmel viisil, ilmudes neile neljakümne päeva jooksul ja kõneldes Jumala riigist.» (Ap 1:1–3)

Arvatavasti oli Teofilos ristiusust huvitunud pagan, võib-olla ka juba ristimiskandidaadiks vastuvõetu, kes õigupoolest kehastab kogu inimkonda, kellele Kristuse jüngrid on kutsutud evangeeliumi kuulutama. Taoline õpetuslik taotlus tuleb selgelt esile mitmete pikkade kõnede kaudu, mida Apostlite tegude raamat sisaldab ja mis on äärmiselt sobivaks kokkuvõtlikuks materjaliks kristliku usu põhisisu tundma õppimisel, seda nii juutidele, kelle ajalooga ja pühade kirjadega kuulutus Jeesusest kui tõotatud Messiasist seotakse, kui ka paganatele, kellele näidatakse, et nemadki on kutsutud osa saama juutidele ja juutide kaudu antud tõotustest.

Luukas demonstreerib Apostlite tegude raamatus äärmise selgusega, et evangeelium Jeesusest Kristusest ei ole mõeldud mitte ainult Iisraeli rahvale, vaid kõigile inimestele, kusjuures selle esimeseks kuulutajaks pole mitte «paganate apostel» Paulus, vaid «ümberlõigatute apostel» Peetrus: «Kui nüüd Jumal on andnud neile samasuguse anni kui meilegi, kes me usume Issandasse Jeesusesse Kristusesse, kes olen siis mina, et ma oleksin võinud Jumalat keelata... Mehed-vennad, te teate, et Jumal juba ammu ajast on valinud teie seast minu, et minu suu läbi paganad kuuleksid evangeeliumi sõna ja saaksid usklikuks. Ja südametundja Jumal on nende eest tunnistanud, andes neile Püha Vaimu nagu meilegi, ja ei ole teinud mingit vahet meie ja nende vahel, olles usu läbi puhastanud nende südamed... Ent meie usume end päästetud olevat Issanda Jeesuse armu läbi samal kombel nagu nemadki.» (Ap 11:17; 15:7–9.11)

¹ Nn ajaloolis-kriitilise koolkonna esindajad on kindlad, et Apostlite tegude raamat on kirjutatud pärast aastat 90 ning et selle nende väitel tundmatuks autoriks ei saa mingil juhul olla arst Luukas. Seevastu tunnustatud Uue Testamendi teadlane Klaus Berger paigutas Apostlite tegude raamatu kirjutamisaja vahemikku 65–71.

² Nimi Θεόφιλος – «Jumala sõber» – võib olla ka kõigi lugejate tähistamiseks mõeldud pöördumine.

Apostlite tegude raamat on kõrgetasemeline kirjandusteos, algusest lõpuni suurepäraselt komponeeritud, ja isegi selle ootamatult järsuna tunduda võiv lõpp ei ole kindlasti juhuslik, vaid teadlikult avatuks jäetud uks tulevikku: «Aga Paulus jäi kaheks täisaastaks oma üürielamusse ja võttis vastu kõiki, kes tema juurde tulid, kuulutades Jumala riiki ja õpetades tõe Issandast Jeesusest Kristusest täiesti avalikult ja ilma takistamata.» (Ap 28:30j)

Sealtpeale on juba iga järgneva kristlaste põlvkonna kutsumus ja ülesanne Apostlite tegude raamatut edasi kirjutada.

Keelelisi märkuseid

Paulus nägi öösel nägemuse – ὄραμα διὰ τῆς νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὄφθη – sõnasõnalt: «läbi öö ilmus Paulusele nägemus» või «öö kestel sai Paulusele nähtavaks».³ Nimi Παῦλος tuleneb ladina keelest ja tähendab «väike».⁴

Tule meie juurde Makedooniasse ja aita meid – διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν – sõnasõnalt: «tule üle Makedooniasse ja rutta/tõtta/jookse meile appi».

Olles veendunud – συμβιβάζοντες – sõna συμβιβάζω tähendab siin «järeldama», «[asju] kokku viima», «mõistma», «aru saama».⁵

Issand – ὁ Κύριος – sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, alguses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja». Mõnes käsikirjas on sõna κύριος asemel θεὸς – «Jumal».

Neile evangeeliumi kuulutama – εὐαγγελίσασθαι αὐτούς – sõnasõnalt: «neid evangeliseerima». Sõna εὐαγγελίζω tähendab «head sõnumit kuulutama».

Palvepaiga – προσευχήν – sõna προσευχή tuleneb verbist προσεύχομαι – «palvetama» –, mis koosneb eessõnast πρὸς – «[kellegi/millegi] poole» – ja verbist εὔχομαι – «paluma», «soovima» – ning tähendab «palve», «palvus», siin ka «palvepaik».

Jumalakartlik – σεβομένη τὸν θεόν – sõnasõnalt: «Jumalat austav/teeniv».⁶

³ Siin on tegemist passiiviga, mis rõhutab, et Paulus on vastuvõtja, mitte tegelik tegutseja, kelleks on kahtlemata Jumal.

⁴ On selge, et Paulus teadis selle nime tähendust ning valis selle täiesti teadlikult ja mitte ainult kõlalise sarnasuse pärast oma endise nimega.

⁵ 1968. aasta piiblitõlkes: «olime julged».

⁶ 1739. aasta Piiblis: «kes Jummalat tenis».

Südame – τὴν καρδίαν – sõna καρδία – «süda» – tähistab piltlikult n-ö sisemist inimest, s.t eneseteadvust, eriti hinge ja vaimu keskmena, mõtete, tunnete, soovide, igatsuste, püüdluste «asupaigana», elujõu ja tahte allikana.⁷

Pani tähele – προσέχειν – sõna προσέχω – «tähele panema», «tähelepanu pöörama», «tähelepanelik olema» – kaastähenduseks on ka tähele pandule positiivselt, innukalt reageerimine, kaasa elamine, tagasiside andmine.

Pere – ὁ οἶκος – sõna οἶκος tähendab «maja», «kodu», «koda», «kodakondsed» (kõik, kes majas elavad, sh nii pereliikmed kui näiteks teenijaskond), «pere» nii kitsamas kui laiemas tähenduses («suguvõsa»).

Palus – παρεκάλεσεν – παρακαλέω tähendab eeskätt «manitsema», «noomima», aga ka «julgestama», «lohutama», «trööstima», siin ka «tungivalt, pealekäivalt paluma».

Käis meile peale – παρεβιάσατο ἡμᾶς – sõnasõnalt võiks tõlkida: «sundis meid jõuga/vägisi».⁸

Sisuline analüüs

Apostlite tegude raamatu 15. peatüki lõpust kuni peaaegu 18. peatüki lõpuni⁹ jutustatakse apostel Pauluse teisest misjonireisist. Paulus alustas seda nagu ka esimest ja kolmandat misjonireisi Antiookiast, püüdes endaga kaasa saada Barnabast, kelle sooviks oli võtta ühes ka Johannes Markus. Paulus ei olnud viimase kaasatulemisega nõus, kuna kahtles Markuse ustavuses või vähemalt vastupidavuses, mispeale tema ja Barnabase vahel tekkis niivõrd tõsine tüli, et leppimise hinnaks oli teineteisest lahkumine. Barnabase asemel valis Paulus oma saatjaks Siilase ja Luuka¹⁰ ning rändas esialgu Süüria- ja Kiliikiamaal, sealseid kogudusi küllastades ja kinnitades.

Lüstras liitus misjonäridega Timoteos, kelle Paulus tema poolenisti kreeka päritolu tõttu pahanduse vältimiseks ümber löikas. Edasi liikudes pörkuti aga ootamatule takistusele, mida Luukas kirjeldab järgmiselt: «Ja nemad läksid läbi Früügia- ja Galaatiamaa, sest Püha Vaim oli keelanud neil sõna rääkimast Aasias. Kui nad jõudsid Müüsiani, püüdsid nad matkata Bitüüniasse, aga Jeesuse Vaim ei lubanud. Nii tulid nad Müüsiast möödudes alla Troasesse.» (Ap 16:6–8)

⁷ 1989. aasta Uues Testamendis: «meele».

⁸ 1739. aasta Piiblis: «sundis meid omma pallumisega».

⁹ Täpsemalt Ap 15:36–18:22

¹⁰ Seda kinnitab alates Ap 16:10 kasutatud «meie»-vorm.

Nagu järgnevalt näha, oli Jumala plaan juhtida apostlid täiesti uutele aladele, s.t Euroopasse: «Ja Paulus nägi öösel nägemuse: üks makedoonia mees seisis ja palus teda «Tule meie juurde Makedooniasse ja aita meid!»» (Ap 16:9) Paulus võttis nägemust tõsiselt ja asus teele: «Kui ta oli seda nägemust näinud, püüdsime kohe minna Makedooniasse, olles veendunud, et Issand on meid kutsunud neile evangeeliumi kuulutama.» (Ap 16:10)

Esmalt purjetati ühel päeval Troasest Samotraakele¹¹ ning teisel päeval Samotraakelt Neapolisse (tänapäeva Kavála – Καβάλα). Neapolis on üks Makedoonia lõunaranniku vähestest sadamatest. Reis oli äärmiselt kiire, kuna vahemaa Troase ja Neapolise vahel on umbes 200 kilomeetrit. Edasi liiguti Neapolisest vähem kui paarikümne kilomeetri kaugusel asuvasse Filippisse, kuhu otsustati mõneks päevaks paigale jääda.

Filippi, mida Luukas nimetab «tähtsaimaks linnaks tolles Makedoonia osas» ja Rooma kolooniaks (Ap 16:12), oli alates Makedoonia riigi tõusust Aleksander Suure isa Philippos II ajal (valitsemisaastad 359–336 eKr), kelle järgi linn ka oma nime sai, mitmete oluliste ajaloosündmuste toimumispaigaks ning kujutas Pauluse ajal endast

¹¹ Samotraake on poolel teel Troasest Neapolisse asuv Muhust natuke väiksem vulkaaniline saar. Saarel asub umbes 1600 meetri kõrgune mägi, mis on meresõitjatele heaks maamärgiks.

tähtsat vahepeatust Illüüriat, Makedooniat ja Traakiat läbinud 1120 kilomeetri pikkusel *Via Egnatialis*. Esimese kristliku sajandi keskpaiku võis Filippis elada umbkaudu kümme tuhat inimest (neist umbes viiendik orjad).

Apostlite tegude raamat märgib, et hingamispäeval läksid Paulus ja tema kaaslased linnast umbes kilomeetri välja Zygaktese jõe äärde¹², kus nad arvasid olevat palvepaiga ning kus Paulus teadaolevalt esimest korda kuulutas Euroopa pinnal evangeeliumi. Kuulajateks olid kokkutulnud naised¹³, kelle hulgast Apostlite tegude raamat toob esile Tüatiira linnast¹⁴ pärit purpurimüüja Lüüdia. Lüüdia elukutse näitab, et tegemist oli jõuka inimesega, seega võib arvata, et kui Paulus ristis koos temaga ka tema pere või majalised (vt vastavat keelelist märkust), siis oli tegemist üsna suure hulga inimestega.

Lüüdiat nimetatakse Jumalat austavaks või teenivaks (või jumalakartlikuks) naiseks, mis ilmselt tähendab, et ta oli vähemalt osaliselt – usuna ainsasse tõelisse Jumalasse vastandina antiikmaailma polüteismile – võtnud omaks juudiusu. Kuna Lüüdia pärines Tüatiirast, kus oli olemas juudi kogukond, võib arvata, et ta oli usule tulnud juba seal, kusjuures küllap tähendas Lüüdia usk siiski märksa rohkem kui ainult veendumust Jumala olemasolus, kuna hingamispäeval palvepaika tuleminegi näitab, et ta püüdis järgida ka juutide väliseid usukombeid.

Luukas märgib, et Lüüdia kuulas Paulust hoolega ning Jumal avas tema südame (s.t meele, arusaamise, tahte – vt vastavat keelelist märkust), nii et ta mitte ainult kuulis, vaid ka «pani tähele», mida Paulus rääkis – ja see tähelepanemine polnud mitte üksnes passiivne, vaid tähendas ka aktiivset kaasaalamist ning otsust Pauluselt kuuldu omaks võtta ja ellu rakendada.

Me ei tea täpselt, kas samal päeval või mõnel järgneval, igal juhul üsna pea Paulus ristis Lüüdia ja «ta pere» (Ap 16:15), mille järel Lüüdia lausa sundis apostli ja tema kaaslased asuma elama tema majja, kuhu nood pöördusid tagasi ka pärast seda, kui olid vabanenud peatselt järgnenud vangistusest (Ap 16:40).¹⁵

¹² Praegu asuvad kõnealuses paigas Lüüdia ristimise auks rajatud kabel ja baptisteerium (Ἱερό Βαπτιστήριο Αγίας Λυδίας της Φιλιππησίας).

¹³ Tavaliselt alustas Paulus kuulutustööd sünagoogis, mille rajamine eeldas vähemalt kümne meessoost juudi olemasolu. Sünagoogi puudumine Filippis viitab ilmselt sealse juudi kogukonna väiksusele või peaaegu puudumisele.

¹⁴ Tüatiira asub Väike-Aasias Efesose ja Troase vahel, umbes 80 kilomeetri kaugusel Egeuse mere rannikust.

¹⁵ Pauluse ja tema kaaslaste vangistamisest Filippis, vangivalvuri pöördumisest, tema ja ta pere ristimisest ning misjonäride vanglast vabanemisest kõneldakse Ap 16:16–39.

Apostlite tegude raamatu kirjeldus Pauluse ja tema kaaslaste viibimisest Makedoonias on üsna napisõnaline, kuid ilmekas ja sisuliselt äärmiselt oluline. Õigupoolest oleks hea alustada lugemist mitte Ap 16:9, vaid Ap 16:6, kuna see aitaks paremini mõista, kuivõrd pöördelise tähtsusega sündmusega on tegemist. Pauluse siirdumine Euroopasse ei ole mitte tema, vaid Jumala otsus ja plaan, kusjuures kindlasti on märkimisväärne seegi, et Jumal ei andnud Paulusele lõplikku nägemust ega juhtnööre mitte kohe Antiokiast teeasumisel, vaid alles pärast seda, kui oli tema ees mitmed teised teed sulgenud.

Sellisena on siin tegemist äärmiselt «paulusliku» looga, milles tulevad esile ühelt poolt apostli hiljem korduvalt rõhutatud nõtrus, lausa tühisus, ning teiselt poolt Jumala vägi ja ettearvamatu tegutsemisviis. See on täpselt see, mida Paulus ikka ja jälle ühel või teisel viisil tunnistab, näiteks: «See aare on meil aga saviastjates, et võrratult suur vägi oleks Jumala oma ja ei midagi meist.» (2Kr 4:7)

Eriti selgelt tuleb see esile juba mainitud vangistamise ja vangistusest pääsemise ning selle käigus aset leidnud Filippi vangivalvuri pöördumise ja ristimise loos, ent ka eelnev kinnitab sedasama, kasvõi seeläbi, kuivõrd edukas ja kiire oli Pauluse ja tema kaaslaste edasiliikumine pärast seda, kui Jumal oli neile viimaks pärast mitmeid ebaõnnestunud edasiliikumiskatseid näidanud, kuhu nad minema peavad. Samamoodi see, kuidas Paulus ja tema kaaslased leidsid Lüüdia: hingamispaev, palvepaik, kuulamisaltid inimesed, jõgi, milles ristida – mida enamat ühe misjonäri hing võiks ihaldada? Ning viimaks Lüüdia isik: tegemist oli purpurimüüjaga, s.t jõuka ja vaba naisega, kes võis Pauluse misjoni heaks palju ära teha ja kindlasti tegigi.

On päris selge, et Paulus ei otsinud kunagi mingit omakasu, iseäranis mitte ainelist, ent oma kirjas filiplastele ta toob rõhutatult esile, kui tänulik ta on talle Filippis osaks saanud lahkuse eest: «Teie, filiplased, ju teate, et evangeeliumi kuulutamise alguses, kui ma Makedooniast lahkusin, ei olnud ükski kogudus peale teie andmise ja võtmise arvestamisel minuga osaduses, sest teie saatsite minu vajadusteks abi ka Tessaloonikasse rohkem kui ühe korra.» (Fl 4:15j) Tõsi, siin ei nimetata otseselt Lüüdiat, aga oleks ilmselgelt ülekohtune Lüüdia rolli Pauluse toetamisel pisendada (selle välistamisest rääkimata).

Misjonitöö viis Pauluse ja ta kaaslased Filippist peagi edasi ning hoopis pikemalt peatus ta oma teise misjonireisi ajal Korintoses, kuhu ta peagi jõudis. Esimese Euroopa pinnal rajatud koguduse au jääb aga igal juhul Filippile ning esimese ristitud eurooplase au purpurimüüjale Lüüdiale, kes võttis selle au vastu tänumeeles ja alandlikult, jättes isegi õiguse otsustada oma usu tõelisuse üle mitte endale, vaid teda ristitud apostlile (Ap 16:15).

Jutluseks

Sexagesima ehk eelpaastuaja teise pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Jumala sõna külv». Teema lähtub eeskätt kirikukäsiraamatu lugemiskava esimese lugemisaasta (ühtlasi vanakiriklikust) Evangeeliumist (Lk 8:4–15), milleks on Jeesuse tähendamissõna külvajast.

Üllataval kombel ei loeta ühelgi lugemisaastal (ei Sexagesima pühapäeval ega ühelgi muul kirikuaasta pühapäeval) Sexagesima vanakiriklikku Epistlit (2Kr 11:19–12:1–9), milles apostel Paulus kirjeldab oma nõtrust ja Jumala armu suurust. Selle asemel loetakse esimesel lugemisaastal Epistli asemel Apostlite tegude raamatust lõik Pauluse ja tema kaaslaste jõudmisest Euroopasse ning purpurimüüja Lüüdia ristimisest Filippis (Ap 16:9–15), mis jällegi puudub vanakiriklikus leksionaaris.

Esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Js 55:6–11) on üleskutse otsida Issandat ja pöörduda Tema poole, jätta maha ülekohus, otsida andestust ning käia Issanda teid, järgides Tema sõna ja lastes sellel endas head vilja kanda.

Evangeeliumist ja Vana Testamendi lugemisest lähtudes võib teist pühakirjalugemist käsitleda näitena sellest, kuidas järgida kutsumust külvata Jumala sõna, seda ka seal, kuhu me ehk omaenese tarkusest minna ei oskakski, kuidas see sõna Jumala väe läbi vilja kannab – ning kuidas isegi selle kuulutamisel ette tulevad raskused ja kannatused on osaks nii külvi- kui viljakandmise protsessist.¹⁶

Pauluse ja tema kaaslaste peksmine ja vangistamine Filippis on täpselt sama eesmärgi teenistuses ja vähemalt sama viljakad kui oli nende edu ja kiire edasiliikumine pärast seda, kui nad olid järginud Jumala poolt Paulusele antud nägemust. Isegi teisele misjonireisile eelnenud tüli Barnabasega oli osaks jumalikust külviplaanist, kuna nii ei läinud kaks andekat sõnakuulutajat mitte ühte ja samasse, vaid erinevatesse paikadesse, ning lisaks võitis Paulus juurde uusi töötegijaid.

Filippi kogudusest sai järgnevateks aastateks vähemalt teatavas mõttes üks apostel Pauluse baasidest – see oli ainuke kogudus, kellelt ta võttis vastu ainelist abi ja kes oli talle ka muus mõttes suureks toeks ja rõõmuks. Purpurimüüja Lüüdia ristimine ei ole mitte ainult ühe inimese ja tema perekonna pääsemise lugu, vaid sellega algab kogu Euroopa ristiusustamise ajalugu. Keegi võib siin näha vaid juhuste jada – usklikule pilgule ja südamele (nagu oli Lüüdia pilk ja süda) ei saa aga kõiges selles jääda jääda märkamatuks Jumala imeline juhtimine, arm ja päästetahe.

¹⁶ Vastavalt Issanda sõnadele: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui nisuiva ei lange maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja.» (Jh 12:24)

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Apostel Paulus teadis, et tema kutsumus on külvata Jumala sõna, s.t kuulutada evangeeliumi. Ta teadis ka, et selleks, et tema külv vilja kannaks, peab ta tingimusetult usaldama Jumalat ja ennast täielikult Tema kätte andma, minnes mitte sinna, kuhu ta ise tahab, vaid kuhu Jumal teda kutsub ja saadab. See ei tähenda, et ta oleks käed rüpes istunud: ta tegi, mida oskas, käies läbi mitmeid varem külastatud paiku, et sealseid usklikke kinnitada, ent niipea, kui Jumal oli talle näidanud, kuhu ta peab edasi minema, asus ta koos oma kaaslastega teele.
2. Pauluse ja tema kaaslaste rännak Euroopasse algas üliedukalt: nad läbisid kiirelt ja takistusteta üsna pika vahemaa, leidsid suurepärase ning oma asupaiga ja tähtsuse poolest rohkeid võimalusi pakkuva peatuskoha Filippis, kuulutasid evangeeliumi ja jõudsid õige pea esimese ristimiseni. Õigupoolest ei olnud ka mõne aja pärast järgnenud katsumused ja kannatused mitte tagasilöögiks, vaid Jumala poolt kingitud uueks ja taas hoopis teistsuguseks võimaluseks kuulutada evangeeliumi ja aidata pääsemisele inimesi, kelle juurde nad muidu ei oleks kuidagi jõudnud (nt Filippi vangivalvur). Filippis kogetul oli ilmselt oluline osa Pauluse mõtteviisi kujunemisel: ta mõistis üha selgemalt, et kogu vägi ja kordaminek on Jumalalt ning temal on panustada üksnes oma nõtrust ja kuulekust.
3. Jumal on seesama ka tänapäeval ning ei Tema arm ega päästetahe ole kadunud ega muutunud. Ka Jumala tegutsemisviis, sh meis ja meie kaudu, on seesama – siin on aga tegemist paradoksiga, kuna see Jumala tegutsemisviisi «samasugusus» seisneb muuhulgas selle ootamatuses, ettearvamatuses: nii, nagu Jumal takistas Paulusel ja tema kaaslastel kuulutamast evangeeliumi Väike-Aasias ning sundis neid minema Euroopasse, nii peame meiegi olema valmis selleks, et meie oma plaanid nurjuvad, kusjuures mitte Jumala õnnistuse puudumise, vaid justnimelt selle õnnistuse tõttu, et meie plaanide asemele astuksid Jumala omad ning meie sõnakülvist saaks tõeliselt Jumala sõna külv. Seejuures on oluline mees pidada, et nagu purpurimüüja Lüüdia võttis enesestmõistetavalt omaks vastutuse apostlite toetamise eest (vähemalt aineliselt), nii on igapähe, kes ristimises ustava liikmena Kristuse ihusse liidetakse, oma kindel ja oluline roll selle ihu ülesehitamisel ning Jumala majapidamises. Seeme on enamasti ikka väike, kaob mullapõue ja näib seal surevat – aga vili, mis sellest Jumala armu läbi võrsus, ületab vähemalt Jumala sõna külvi puhul alati meie ootused. Just nii, nagu ühe naise ristimisest Filippi lähistel jõekaldal sai kord alguse kogu Euroopa evangeliseerimine.